

א' שני 5 ס"ל
הרצנה נהיה זאולר
ספר זכאטי

ב"ה

פרשת וירא

- א וַיֵּרָא אֱלֹהֵי ד' בְּאֵלֵי מִמְרָא וְהוּא יֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל קָחַם הַיּוֹם.
- ב וַיֵּשֶׂא עֵינָיו וַיֵּרָא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְבִים עָלָיו וַיֵּרָא וַיֵּרֶץ לִקְרַאתָם מִפֶּתַח הָאֵהָל וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה.
- ג וַיֹּאמֶר: אֲדֹנָי! אִם נָא מִצְאֹתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֵל נָא תַעֲבֹר מֵעַל עַבְדְּךָ.
- ד יֵקַח נָא מֵעַט מַיִם וְכַתְּצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ.
- ה וַאֲקַחְהָ פֶתַח לַחֵם וְסָעְדוּ לְבַקְּם אַחַר תַּעֲבֹרוּ
- ו כִּי עַל כֵּן עֲבַרְתֶּם עַל עַבְדְּכֶם, וַיֹּאמְרוּ: כֵּן תַעֲשֶׂה כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ.
- ז וַיַּמְהַר אַבְרָהָם הָאֵהָלָה אֶל שִׁכְהָ וַיֹּאמֶר: מִהְרֵי שְׁלֹשׁ סָאִים קִמַּח סֹלֶת לֹחֶשֶׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת. וְאֵל הַבָּקָר כִּי אַבְרָהָם וַיֵּקַח בֶּן בָּקָר כֶּה וְטוֹב וַיִּתֵּן אֶל הַנַּעַר וַיַּמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ.
- ח וַיֵּקַח חֲמָאָה וְחֵלֶב זֶבֶן הַבָּקָר אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאכְלוּ.

1. רש"י לפסוק ג:

"ויאמר אדני - ... וקראם כולם אדונים ולגדול אמר:

אל נא תעבור זכיון שלא יעבור הוא יעמדו חבריו עמו, ובלשון זה הוא חול.

דבר אחר קודש הוא. והיה אומר לקב"ה להמתין לו עד שירוך ויכניס את האורחים".

2. בראשית רבה מב ח:

"מבשרי אחזה אלוהי - אילולי שעשיתי כן [מלתי את עצמי]

מהיכן היה הקב"ה נגלה עלי, 'וירא אליו ד'".

3. רמב"ן לפסוק א:

"גילוי השכינה אליו למעלה וכבוד לו,

כענין שנאמר במשכן 'ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ד' אל כל העם"

איוב יט כו.

... ואין גילוי השכינה כאן וכאן לצוות להם מצוה או לדבור כלל".

4. בראשית רבה מח ז:

"רבי ברכיה משום רבי לוי אמר: ישב כתיב. בקש לעמוד. אמר לו הקב"ה: שב. אתה סימן לבניך, מה אתה יושב ושכינה עומדת כך בניך יושבין ושכינה עומדת על גבן. כשישראל נכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וקורין קריאת שמע והן יושבים לכבודי ואני על גבן שנאמר: 'אלהים נצב בעדת אלי'".

5. למהלך הפרשיות בראשית, הרב בלייכר עמ' 121:

"ישנו מצב בו גומל אדם חסד מתוך צער ורחמים אנושיים על סבלו של הזולת. מצב זה כמובן מבטא מדרגה מוסרית מסוימת אך ניתן גם לומר כי יש בכך חולשה נפשית: קשה לאותו אדם לראות מישהו סובל ובשל אותו קושי הוא נאלץ לעזור לו".

6. אורות, אורות ישראל א ד:

"עצמות החפץ של היות טוב לכל בלא שום הגבלה בעולם כלל בין בכמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של כנסת ישראל. זאת היא ירושתה ונחלת אבותיה. הרגש הזה, לפי גדלו, היקפו ועמקו, כן צריך שיהיה מעוטר בחכמה גדולה ובגבורה כבירה, למען דעת איך להוציאו אל הפועל בכל גווניו... כנסת ישראל בעומק חפצה איננה מחולקת מהאלהות כלל... וקפצה בהיותה את החפץ האלהי של 'טוב ד' לכל ורחמיו על כל מעשיו'".

7. רמב"ן לפסוק ג:

"והנכון בעיני שקרא את כולם אדונים ופנה אל כל אחד ואחד. לראשון אמר: 'אם נא מצאתי חן בעיניך'... וכן אמר לשני וכן אמר לשלישי. לכל אחד בפני עצמו יתחנן 'אם נא מצאתי וגו'... וזה דרך מוסר וכבוד מרוב חפצו להתנדב עמהם".

8. האלשיך הקדוש לפסוקים ד-ה:

"כי הנה תחת אחד מארבעה סיבות ימנעו אורחים מהתארח אצל בעל הבית:
א. לבל הטריח את בעל הבית בשירותם.
ב. על טורח בני הבית לפנות כלי הבית ומטלטליו ממקום למקום.
ג. לבלתי הפסידו ממון.
ד. להיותם נחפזים ללכת לדרכם. על כן על האחד אמר: 'קח נא' – על ידי שליח. כלומר, כי הרבה שלוחים יש לי לשרת כי רק בעיקר אכילת[כ]ם אעשה בעצמי בפת לחם. ועל השנית אמר: 'והשענו תחת העץ' שאין שם דבר לפנות. ועל השלישית אמר: 'ואקחה פת לחם' שאין בזה הוצאה רבה. ועל הרביעית אמר: 'אחר תעברו' שהוא אחר סמוך".

² ויקרא ט כג.
³ תהלים פב א.

9. שבת קכז ע"א:

"אמר רב יהודה אמר רב: גדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה, דכתיב: 'ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור וגו'".
אמר רבי אלעזר: בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם.
מדת בשר ודם – אין קטן יכול לומר לגדול: המתן עד שאבא אצלך, ואילו בהקב"ה כתיב: 'ויאמר ד' אם נא מצאתי וגו'".

10. מהר"ל, נתיבות עולם ב' אהבת הרע א עמ' נ:

"כי דבר זה שאוהב הבריות הוא אהבת ד' יתברך גם כן, כי מי שאוהב את אחד אוהב כל מעשה ידיו אשר עשה ופעל, ולפיכך כאשר אוהב את ד' יתברך אי אפשר שלא יאהב את ברואיו, ואם הוא שונא הבריות אי אפשר שיאהב ד' יתברך אשר בראם. וכן כבוד חבירו אשר נברא בצלם אלהים נחשב כבוד המקום".

11. מידות הראיה אהבה ג:

"ואי אפשר שלא להתמלא אהבה לכל בריה, שהרי שפע אור ד' בכל הוא מאיר, והכל הוא התגלות חמדת נועם ד' – 'חסד ד' מלאה הארץ'".

12. שם ח:

"אף על פי שלפעמים אהבת הבריות מקפת היא את הכל, ונכנס גם רשע בכלל האהבה [שאוהבים גם אנשים רשעים], אין זה מגרע כלל משנאת הרע, אדרבא היא מחזקת אותה, שהרי ודאי לא מצד הרשעות של הרע הוא נכנס בכלל האהבה, אלא מצד חלק הטוב שבו, שהאהבה אומרת שהוא נמצא בכל מקום, וכיוון שמפרידים את חלק הטוב לאהבה אותו, נשארה השנאה לחלק הרע מפולשת וגמורה".

13. תנחומא וירא ד:

"וירא וירץ לקראתם – אמר לו הקב"ה:
בשכר שלש ריצות שרצת אני ארוץ לפני בניך שלש ריצות בשעת מתן תורה. ואלו הן שלש ריצות של אברהם:
'וירא וירץ לקראתם', 'ואל הבקר רץ אברהם', 'וימהר לעשות אתו'.
מה פרע לבניו בסיני?
שנאמר: 'ויאמר ד' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן'.
אתה אמרת להן 'לקח' – אני נותן לבניך מצוות פסח שנאמר: 'ויקחו להם איש שה'...
אתה אמרת 'מעט' – אני אגרש את שונאיהן מעט מעט
שנאמר: 'מעט מעט אגרשנו מפניך'..."

⁴ תהלים לג ה.
⁵ דברים לג ב.
⁶ שמות יב ג.

אתה אמרת 'ורחצו רגליכם' – אני ארחצם מכל טומאה
שנאמר: 'אם רחץ ד' את צאת בנות ציין⁸'.

14. אורות, אורות ישראל שם:

"זה הטוב הוא הסוד של הגאולה, המוכרחת לבוא,
הטוב מוכרח לנצח את הכל, והחפץ העמוק והמוטבע של הטוב
והשיקוק הפנימי לו בעצם תוכיות נשמת האומה,
המתבלט בתפילת האומה הפנימית מסמיך לה את הגאולה".